

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

AUTOR POSUZOVANÉ PRÁCE: **Bc. Hana Kašparová**

NÁZEV PRÁCE: **Dětství ve středověku z pohledu archeologie**

TYP PRÁCE: **diplomová**

AUTOR POSUDKU: **Mgr. Pavlína Mašková** TYP POSUDKU: **oponent**

KRITÉRIA HODNOCENÍ

1. Bylo splněno zadání práce? **velmi dobře**
2. Využití dostupných informací k tématu: **dobře**
3. Formální aspekty práce (rozsah, gramatika, úprava): **dobře**
4. Strukturování práce: **dobře**
5. Užívání odborné terminologie a stylistiky: **dobře**
6. Úroveň analýzy a syntézy dat, výběr a použití vhodných metod: **nevyhověla**
7. Byly vyčerpány hlavní problémy tématu? **dobře**
8. Zaujal student vlastní stanovisko a jak je argumentačně podpořil? **nevyhověla**

Návrh výsledné klasifikace: nevyhověla

Stručné zdůvodnění celkového hodnocení: Autorka se snažila držet zadání práce, některá témata by si však zasloužila širší rozvinutí a naopak jiné části textu jsou vzhledem k řešeným otázkám nadbytečné. Nebyla dostatečně využita dostupná literatura a v několika případech došlo k chybě v citaci (např. záměna dvou podobných publikací). Text bohužel trpí mnohými neobratnostmi ve vyjádření a četnými drobnými a v menší míře i závažnějšími gramatickými chybami. V některých pasážích je zvláště patrná nepozornost, která se projevuje vypuštěnými slovy a dokonce i chybějícími informacemi. Vcelku logické rozčlenění textu bohužel porušuje uspořádání několika kapitol. Autorka se v kompilačních částech nevyhnula několika přílišným zjednodušením, či tvrzením vytrženým z kontextu. Škoda, že se téměř nevěnovala některým tématům, jako například četným dětským pohřbům na sídlištích. Vlastní autorčin přínos je

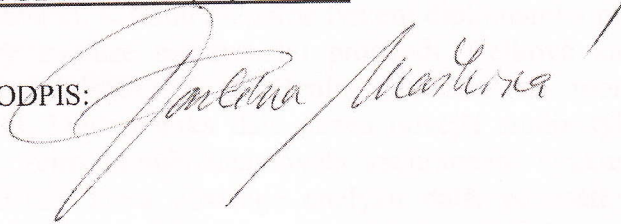
Katedra archeologie, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni

sporný a ačkoliv se na začátku odvolává na důležitost interpretačního kroku, ve výsledcích nalezneme minimum vlastních interpretací. Navíc je podle mého názoru jeden ze dvou hlavních výsledků, ke kterým autorka dospěla, zkreslený. Autorka neprokázala, že se orientuje v daném tématu, umí však samostatně pracovat s literaturou a používat informační technologie. Podrobnější komentář následuje v příloze.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY K OBHAJOBĚ (nepovinné):

DATUM: 23.5. 2012

PODPIS:

Handwritten signature in cursive script, appearing to read "Jarmila Maršalová".

Příloha k posudku diplomové práce

Hana Kašparová: Dětství ve středověku z pohledu archeologie

oponent: Pavlína Mašková

Obsahová stránka:

V diplomové práci nebyly použity důležité tituly k tématu, např. A. Navrátilová, Narození a smrt v české lidové kultuře (zvláště ke kapitole Infanticida); R. Tichý – O. Štulc (ed), Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích (zvláště ke kapitole Dětské pohřby), dále B. Sasse, Die Sozialstruktur Böhmens in der Frühzeit..., kde se mimo jiné na základě analýz českých pohřebišť uvádí západovýchodní orientace pohřbů jako v tomto období naprosto převažující. K tomu rozporné tvrzení diplomantky na s. 35 je nejspíš způsobeno využitím literatury z pouze moravského prostředí. Celkově kapitola shrnující pohřbívání v mladohradištním období trpí zaměřením převážně na moravské reálie a opomenutím českého prostředí. Diplomantka dále nezná novější studie týkající se lokalit Radomyšl a Vrbno (s. 50–51), zejména publikaci nového záchranného výzkumu v Radomyšli (Archaeologia historica 35/2010), která obsahuje analýzu další padesátky hrobů včetně antropologické charakteristiky. Nejnovější záchranný výzkum ve Vrbně sice ještě nebyl uceleně publikován a proto je pro účely databáze zatím nevyužitelný, ale bylo by dobré alespoň do popisu lokality uvést, že datace pohřebiště se nověji rozšířila až do druhé třetiny 13. století (čímž se pohřebiště dostává i do kategorie „vrcholný středověk“) a bylo odkryto dalších 250 hrobů (I. Štefan – L. Varadzin: Počátky farní organizace..., Colloquia mediaevalia Pragensia 8, 2007). Obě lokality jsou také významné pro úvahy o problematice přechodu řadového pohřbívání k etážovému. Touto otázkou se ale autorka ve své práci nezabývá vůbec, ačkoliv na druhou stranu poněkud nadbytečně popisuje proces vzniku fenoménu pohřbívání „ad sanctos“, což je téma pozdně antického období západní Evropy a Středomoří a k nám přichází tento jev již jako „dotvořený“. Stejně tak nadbytečná je kapitola o chronologii raného středověku (s. 29), zvláště když z první věty vyplývá, že by snad raný středověk měl končit s časně slovanským obdobím. Další zbytečné zahlcení textu představují například pasáže rozebírající podobu mohylníků bez konkrétnějšího uvedení vztahu k řešenému tématu. Častým jevem jsou i tvrzení převzatá z odkazované literatury bez původního kontextu, například výsledky Arièsových analýz toulouských matrik 17.-18. století (s. 40), kde diplomantka opomenula zdůraznit roli sociálního prostředí.

Zkreslení výsledků: Autorka dochází na základě analýz vybraných pohřebišť k závěru, že na „základě dat zahrnutých do této práce se zdá, jakoby s pokračující christianizací dětských hrobů ubývalo“ (s. 64) a obdobně opakuje výsledek na s. 73. Tento závěr nijak dál nerozvíjí. Domnívám se však, že nezohlednila několik důležitých faktorů: srovnávala výsledky z 12 raně středověkých pohřebišť se 4 (!) mladšími, nerovnoměrnost je patrná i v počtu prozkoumaných hrobů a možnosti určit věk (např. statisticky nejvýznamnější mladší pohřebiště, tedy Pohořelice, vykazuje 21% jedinců, u kterých nebyl jistý věk). Výsledky takového srovnání jsou nutně zkreslené, nemluvě o faktu, že vrcholně středověké a mladší hřbitovy byly prozkoumány jen z malé části a lze také očekávat ztíženou možnost zachování a rozpoznání dětských pohřbů v důsledku etážového pohřbívání. V neposlední řadě jedna ze čtyř uváděných lokalit je hřbitovem klášterním a autorka se ani nepokusila o rozvinutí úvah o specifikách klášterních laických hřbitovů. Rovněž k dalším svým výsledkům bohužel nepřipojuje širší interpretace, ani je nezapojuje do kontextu bádání, i tam, kde se to nabízí. Nejvýraznější je to v případě závěru, že náušnice a gombíky se váží k dětským pohřbům, což je fakt zjištěný a v literatuře uváděný již delší dobu (práce J. Vignatiové nebo H. Chorvátové).

Domnívám se, že slibně zadané téma zůstalo bohužel nevytěženo a diplomantka se dostatečně nezorientovala v dané problematice.

Formální a jazyková stránka:

Především je třeba upozornit na záměnu dvou podobných publikací J. Ungera (na dvou místech v textu, s. 18 a 39). Autorka v odkazu i seznamu literatury uvádí mladší práci J. Ungera, (2006): Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě..., ale odkazy na strany nesouhlasí a naopak korespondují se starší publikací J. Ungera (2002): Pohřební ritus a zacházení s těly zemřelých v českých zemích..., kterou naopak v seznamu literatury vůbec nemá. U některých citací zahraniční literatury by se slušelo uvést strany (Ariès, s. 9, Lewis, s. 10 a 17).

Co se týká struktury kapitol, podle mého názoru by oddíly 6, 7, 8 i 9 patřily souhrnně pod kapitolu 5 (Řešené otázky) a podobně oddíly 11.3–11.8 pod kapitolu Databáze. Vyčlenění oddílu 10.3.3.1 Kostelní hřbitovy trochu ztrácí smysl, když se jedná o jedinou část kapitoly 10.3.3. Vrcholný středověk – raný novověk. Tato celá kapitola navíc působí povrchně a nedokončeně a zároveň svým rozsahem nepoměrně ke kapitolám o raném středověku.

Pohřebiště Kanín leží v blízkosti známého hradiště Libice nad Cidlinou, jehož název se užívá v singuláru, tedy „silnice mezi Libicí a Kanínem...“ nikoliv „Libicemi“ (s. 47). V kapitolách věnujících se jednotlivým pohřebištím (zvláště 11.1.1.12 a dále) se projevuje nepozornost při kontrole textu, chybí informace o kraji, okrese (s. 52), autorovi antropologického posudku atd. V další části úplně chybí graf č. 8, na který se autorka odvolává na straně 64 a v grafu č. 9 (s. 65) zřejmě chybí legenda. Vynechávání slov způsobuje nesrozumitelnost textu, jako např. na straně 45 („Pohřebiště obklopující nebylo prozkoumáno...“) nebo 67 („Tabulka ukazuje vybrané faktory, Tabulka zobrazuje faktorové zátěže.“). Jako drobnosti pomímám gramatické chyby a překlepy. V textu se vyskytly také mnohé neobratnosti typu „Jedním z důvodů nedostatečného zastoupení nedospělých na pohřebištích může být jejich špatná zachovalost“ (s. 18), „Zabíjení dětí bylo ve středověku považováno spíše za hřích proti církvi než proti státu.“ (s. 20, raději „přestupek“ proti církevním nebo světským zákonům a když „hřích“ tak proti Bohu), „...kdy byla dětem ukládána svátost oltářní a pokání.“ (s. 23, svátosti jsou „udělovány“ a „přijímány“).